

Xử lý hạt giống rau trước khi gieo

Vì hạt giống là đầu vào cơ bản của sản xuất rau, nên chất lượng của nó là nhân tố chính quyết định đến thành công kinh tế của cây trồng. Để có được một lô hạt giống đảm bảo về số lượng lẫn chất lượng, người trồng cần chú ý một số biện pháp tác động sau:

+ **Ngâm hạt:** Đây là một kỹ thuật thông thường cho cây rau có hạt lớn, vỏ hạt cứng như hạt mướp, hạt bầu, bí, dưa hấu... Trước khi gieo, hạt giống được ngâm trong nước và túi vải ẩm cho đến khi chúng bắt đầu nảy mầm. Ưu điểm của biện pháp này là rút ngắn được thời gian, hạn chế được hiện tượng khuyết cây do hạt mọc mầm không đều, giảm nước tưới... Đối với các loại hạt giống có kích thước nhỏ chỉ nên ngâm ủ đến khi hạt vừa nứt nanh là đem gieo luôn mà không đợi đến khi hạt nảy mầm. Vì những hạt giống nhỏ khi đã nảy mầm thì rất khó để có thể gieo bằng tay (hạt rất dễ bị gãy mầm, rễ).

Thời gian ngâm mỗi giống, mỗi lô hạt sản xuất ở mỗi thời điểm khác nhau sẽ khác nhau. Nó phụ thuộc vào nhiều yếu tố: Hạt giống đã qua ngủ nghỉ hay chưa, nhiệt độ ngâm ủ, vỏ hạt dày hay mỏng... Muốn việc làm này có kết quả, người trồng cần phải quan sát vỏ hạt trước khi đem ủ sao cho hạt giống phải đạt ở mức *“no nước- vỏ hạt chuyển màu hơi trong, mông nước, mép hạt hơi sưng...”* và tham khảo ý kiến của nhà sản xuất, phân phối giống ở mỗi lô sản xuất.

+ **Xử lý hạt:** Là quá trình nhằm mục đích tẩy rửa hạt giống hoặc bảo vệ hạt khỏi tác hại của sâu hại. Có thể xử lý hạt bằng phương pháp vật lý hay hóa học:

- Phương pháp vật lý: Bao gồm ngâm hạt trong nước ấm hoặc nhiệt độ khô. Ví dụ hạt bắp cải ngâm trong nước ấm 45°C trong vòng 20 phút để trừ bệnh thối đen. Đối với cây ớt: Hạt xử lý trong lò vi sóng ở nhiệt độ 76°C trong vòng 3 ngày sau đó để 3 tháng kể từ khi thu hoạch sẽ loại trừ được tất cả các virus tiềm ẩn trong hạt. Trong một số trường hợp, nhà sản xuất tiến hành xử lý trước khi phân phối giống. Tuy nhiên, xử lý nhiệt thường không phải là một biện pháp tốt vì nó có xu hướng làm giảm khả năng nảy mầm, sức sống của hạt giống cũng bị giảm nếu sau xử lý, hạt giống tiếp tục được bảo quản trong kho. Vì vậy, nếu áp dụng phương pháp này để xử lý tất cả các loại hạt giống thì cần áp dụng ngay trước khi gieo.

- Xử lý hóa học: Bao gồm thuốc trừ nấm, thuốc trừ sâu hoặc hỗn hợp của 2 loại đó. Hóa chất này có thể dùng ở dạng bột, dung dịch phun với tỷ lệ rất thấp khoảng 1-5g/1kg hạt giống. Thuốc trừ nấm thông dụng nhất cho xử lý hạt giống là Thiram và Captan (cả 2 có phổ hoạt động rộng và ít độc cho động vật và người). Một số thuốc trừ nấm tổng hợp như Ridomil giúp bảo vệ cây rau đến lúc trưởng thành.

Trong các loại thuốc trừ sâu, nguyên liệu thường dùng là Gardora và Malathion chống một ngũ cốc rất hiệu quả. Việc xử lý hạt giống bằng hóa học ít

rủi do hơn nhiều so với xử lý nhiệt (không ảnh hưởng nhiều đến sự nảy mầm của hạt).

+ **Huấn luyện hạt giống:** Là một biện pháp xử lý được áp dụng đối với hạt đã nảy mầm. Quá trình này là việc hong khô ngoài không khí lô hạt đã nảy mầm nhưng chưa tạo rễ mầm nào. Hạt giống được huấn luyện sau đó được gieo ngay. Việc làm này sẽ làm cho hạt nảy mầm nhanh hơn và đều hơn. Nó cũng kích thích cây con sinh trưởng nhanh hơn, tỷ lệ rễ- chồi tốt hơn. Việc xử lý này có hiệu quả đối với các loại hạt nảy mầm chậm như cà chua, cà tím và ớt.

Sự huấn luyện này cũng có thể thực hiện ở thời kì cây con cho tất cả các cây trồng cây chuyên. Trong trường hợp này, cho cây con héo trên luống hạt bằng cách giảm số lần tưới nước và mở khung che từng phần đến hoàn toàn (nếu trước đó cây được gieo dưới bóng che). Quá trình huấn luyện bắt đầu 10 ngày trước khi trồng. Kết quả, làm cho tỷ lệ mầm, rễ tốt hơn và cây con có tỷ lệ sống tốt hơn nhất là khi ra trồng gặp thời tiết bất lợi.

+ **Kiểm tra chất lượng hạt giống:** Trong một số trường hợp hạn hữu, hạt giống có thể đã quá khô và được bảo quản nơi có độ ẩm thấp (như hạt đóng hộp được bảo quản trong kho lạnh) làm cho chúng không thể hút nước dễ dàng, nảy mầm yếu. Trong trường hợp này, có thể điều chỉnh bằng cách: Để chúng ở nơi có độ ẩm cao trong 1-2 ngày trước khi gieo. Cụ thể là để hạt giống trên một khay hay lưới treo lơ lửng trong một cái lọ bịt kín có nước ở dưới để không làm ướt hạt giống (ví dụ như hạt ớt).

KS: TRẦN THỊ LIÊN